

Gemeente Alphen aan den Rijn
T.a.v. de heer Ruud Kwant
Per email: rkwant@alphenaandenrijn.nl

Utrecht, 13 april 2022

Onderwerp: Voorstel gedragen wijkplan Ridderveld-west op weg naar een toekomst vaste en duurzame energie voorziening.

Beste Ruud,

Naar aanleiding van ons overleg over de route richting een toekomstbestendige en duurzame energievoorziening in de gemeente Alphen aan den Rijn, doen wij je hierbij een aangepast voorstel toekomen voor het starten en begeleiden van een buurtteam. We hebben besproken om een buurtteam te vormen in de wijk Ridderveld-west. Dit buurtteam gaat aan de slag om een concreet wijkplan te schrijven. Gemeente Alphen aan den Rijn wil samen met de bewoners, en onder begeleiding van Buurkracht, komen tot een gedragen wijkplan op weg naar een toekomstbestendige en duurzame energievoorziening.

Deze aanpak levert de gemeente Alphen aan den Rijn het volgende op:

- Eigenaarschap bij bewoners; ze worden serieus genomen en krijgen verantwoordelijkheid voor de energietransitie;
- Een door bewoners gedragen (actie-)wijkplan op weg naar een toekomstbestendige en duurzame energievoorziening dat de weg effent voor effectieve maatregelen in de komende jaren. Er ligt daarmee een helder stappenplan en handelingsperspectief voor bewoners;
- De stille meerderheid wordt geactiveerd om ook in actie te komen;
- Duidelijke rolverdeling tussen alle betrokken partijen, waardoor de gemeente zich kan richten op haar primaire democratische rol en de input van de bewoners hierin mee kan nemen;
- Het buurtteam leert de methodiek van een wijkgerichte aanpak;
- Het succes van het buurtteam is een inspirerend voorbeeld voor andere wijken om ook in actie te komen. Een actief buurtteam draagt bij aan grotere sociale cohesie in de wijk;
- Introductie van de Buurkracht-app met concrete activiteiten en toegang tot het platform Buurkracht Online, waarmee ook nieuwe acties kunnen worden gestart;
- Publicaties in de lokale pers die positief afstralen op de wijk en de gemeente.

De kracht van deze aanpak schuilt in het vertrouwen dat burens hebben in hun burens in combinatie met de begeleiding die Buurkracht biedt. Afgelopen jaren hebben wij met onze aanpak al meer dan 600 buurten begeleid, verspreid over heel Nederland.

Floris Baggerman en Rosanne Reinders zijn de beoogde buurtbegeleiders die het project gaan begeleiden. Na het gunnen van de opdracht aan Buurkracht plannen we een officieel startgesprek waarin we concrete afspraken maken voor de komende tijd, bijvoorbeeld welke communicatie-uitingen we zullen doen en hoe de gemeente en de wethouder op de hoogte wordt gehouden van het proces.

Wij hopen je met dit voorstel voldoende te informeren. Wij kijken uit naar een succesvolle en plezierige samenwerking.

Met vriendelijke groet,

Paul van Leeuwen

Relatiemanager

paul@buurkracht.nl 06 – 2260 3875

Opdracht

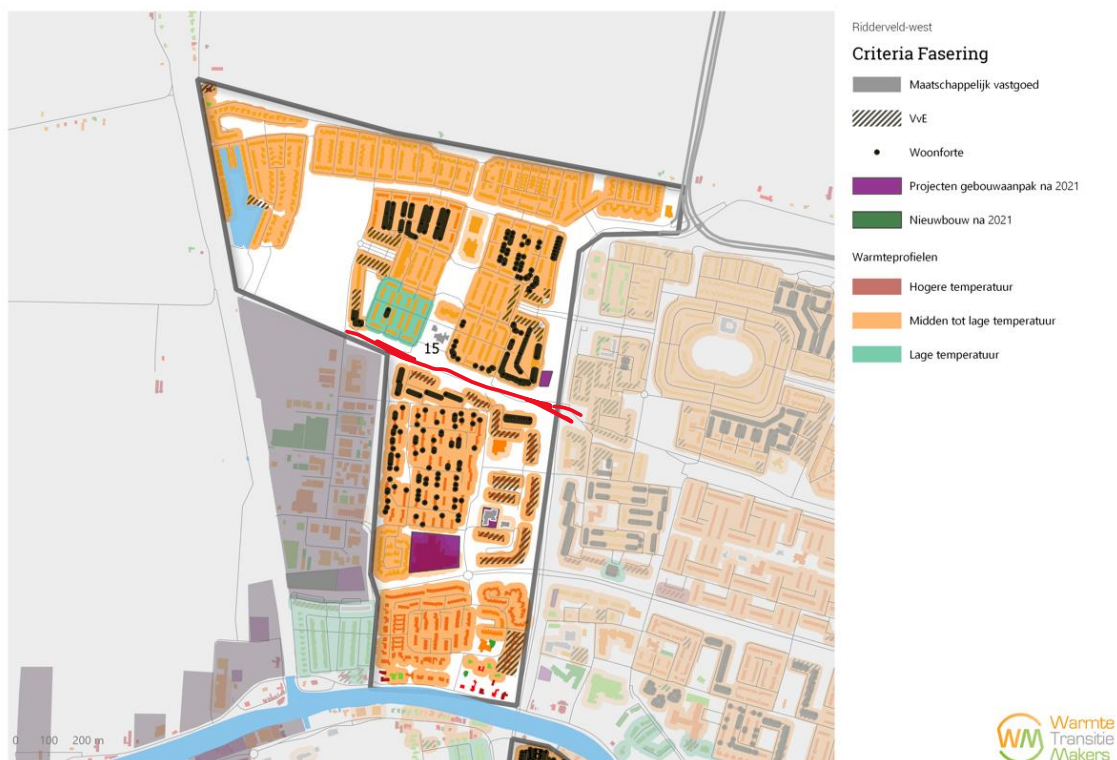
Gemeente Alphen aan den Rijn wil op korte termijn starten met het schrijven van een gedragen wijkplan op weg naar een toekomstbestendige en duurzame energievoorziening.

In het overleg van 15 maart j.l. is gevraagd een buurtteam op te zetten in de wijk Ridderveld-west en Wielingen. De wijk bestaat uit 2296 koopwoningen, 353 particuliere huurwoningen en 1007 sociale huurwoningen.

Bij dit gespreken waren namens de gemeenten Alphen aan den Rijn aanwezig Taco Noordenbos, Marco Parinussa, Wietske Romijn – Duursma en Ruud Kwant aanwezig.

Buurkracht werd vertegenwoordigd door Rosanne Reinders, Floris Baggerman en Paul van Leeuwen.

De wijk wordt grafisch weergegeven in onderstaande afbeelding. Bewoners uit het gebied onder de rode lijn (zuid) worden betrokken. Het gaat om totaal in het zuidelijk deel om 1469 woningen. Zie ook bijlage 1.

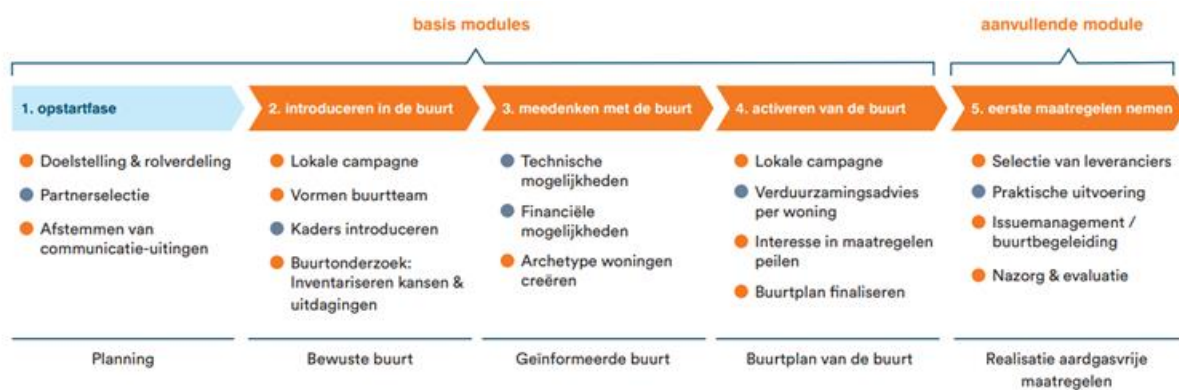
Gemeente Alphen aan den Rijn wil samen met de bewoners, en onder begeleiding van Buurkracht, komen tot een gedragen wijkplan op weg naar een toekomstbestendige en duurzame energievoorziening. Hierbij is ook ruimte om andere alternatieven te wegen en te beoordelen. De woningcorporatie Woonforte wordt ook betrokken.

In de wijk zijn bewoners actief op het gebied van de energietransitie en klimaat adaptatie. Buurkracht start de werving van vrijwilligers van het buurtteam door eerst in gesprek te gaan met vertegenwoordigers van Bewonersvereniging Wielingen en Platform LOHW. Daarnaast gaan we op zoek naar andere vrijwilligers om te komen tot een afgewogen samenstelling van het buurtteam.

Aanpak: een gedragen wijkplan op weg naar een toekomstbestendige en duurzame energievoorziening

Een succesvolle aanpak op weg naar een toekomstbestendige en duurzame energievoorziening is gecentreerd rond burgerparticipatie en het laten meedoen van bewoners in de warmtetransitie. Buurkracht ondersteunt de gemeente, het buurtteam en de andere buurtbewoners gedurende het gehele traject. Van de voorbereiding van de aanpak met de gemeente tot en met de begeleiding van bewoners tijdens de realisatie. Via een stapsgewijze aanpak komt het buurtteam tot de gewenste resultaten.

Onderstaand stappenplan geeft duidelijk inzicht in de verschillende stappen in het proces.

1. Opstartfase

De eerste fase is de opstartfase. Hierin maken de gemeente en Buurkracht afspraken over rolverdeling, welke stakeholders nog meer te betrekken en wie wat communiceert. De planning en de onderlinge rolverdeling van alle betrokken partijen worden vastgelegd. Communicatie-uitingen worden afgestemd tussen gemeente en het buurtteam in oprichting in fase 2. Buurkracht en de gemeente maken afspraken over de mogelijke inzet van een technisch en financieel adviseur. Deze adviseurs treden in het traject op als onafhankelijke expert en consultant voor het buurtteam ten behoeve van het wijkplan. Binnen het proces is ruimte voor koppelkansen met bestaande lokale partners, zoals bijvoorbeeld het energieloket. Wij hanteren het volgende uitgangspunt:

- Binnen de wijk zijn initiatiefnemers te vinden die gezamenlijk invulling geven aan de drie benodigde rollen in het te formeren buurtteam: (1) ondernemer, (2) communicatie & verbinder en (3) technicus.

2. Vormen van het buurtteam en introductie in de wijk

In de tweede fase gaan we de buurt in met een lokale campagne. De werving van het buurtteam vindt plaats en er wordt inzicht verkregen in wat er verder nog leeft in de buurt, belangrijk voor de dialoog. Het buurtteam is het kloppende hart van de aanpak. Zij vormen verschillende werkgroepen, zoals techniek, participatie en financiën. Daarnaast wordt een bewonerspanel geformeerd dat de ideeën van het buurtteam beoordeelt en voorziet van commentaar. Het buurtteam en bewonerspanel vormen samen een breed palet aan ambassadeurs die nodig zijn om de rest van de buurt te enthousiasmeren voor de plannen.

Met een lokale campagne wordt de aanvang van het traject in de buurt bekend gemaakt. Tijdens een startbijeenkomst (in webinar-vorm of fysiek op locatie) introduceren Buurkracht, de eerste initiatiefnemers en de gemeente het proces, de rolverdeling en de kaders. In deze fase wordt ook het definitieve buurtteam gevormd. Daarnaast worden via een enquête, die wordt uitgezet onder de bewoners van de wijk, kansen en uitdagingen geïnventariseerd.

3. Meedenken met de buurt

In de derde fase wordt de buurt geactiveerd. Samen met het buurtteam wordt de buurt van informatie voorzien en wordt gestart met het schrijven van een samenhangend wijkplan voor de beoogde warmtetransitie.

In gestructureerde en gefaciliteerde buurtteamsessies onderzoekt het buurtteam technische en financiële mogelijkheden. Hierbij ligt de focus op potentiële warmtedragers en wat dit betekent voor de archetypen woningen die in de wijk voorkomen. In combinatie met technische en financiële informatie, aangeleverd door externe adviseurs die door het buurtteam worden ingehuurd, ontstaat een stappenplan per archetype woning. Hierin wordt gebruikgemaakt van de resultaten van de enquête uit fase 2, bestaande onderzoeksresultaten vanuit de gemeente en het advies van de onafhankelijke technisch en financieel adviseur. Het buurtteam en de buurtbegeleider maken op basis daarvan de vertaalslag naar 'wat betekent dit voor onze buurtbewoners en onze woningen'? De eerste versie van het gedragen wijkplan op weg naar een toekomstbestendige en duurzame energievoorziening is gereed.

4. Activeren van de buurt

Tijdens de vierde fase wordt door middel van technisch en financieel advies het wijkplan gedetailleerd en geconcretiseerd om tot maatregelen te komen om stappen te zetten richting een toekomstbestendige en duurzame energievoorziening. Het wijkplan wordt gedeeld met de bewoners uit de buurt. Dit kan bijvoorbeeld via een download van de buurt-website tot het persoonlijk overhandigen van een gedrukte samenvatting bij de voordeur.

Tijdens de buurtbijeenkomst presenteert het buurtteam het wijkplan op weg naar een toekomstbestendige en duurzame energievoorziening en wordt gepeild bij de buurtbewoners welke maatregelen concreet worden overwogen. Op basis van de respons wordt het wijkplan verfijnd en definitief gemaakt voor presentatie aan de gemeente.

Het gedragen wijkplan richting een toekomstbestendige en duurzame energievoorziening is nu gereed en bevat een concrete routekaart/stappenplan per archetype woning op zowel technisch als financieel vlak. Daarmee is de basis gelegd om te komen tot door de buurt gedragen acties.

5. Eerste maatregelen nemen

In de vijfde en laatste fase gaan bewoners daadwerkelijk aan de slag, waardoor de woningen stap voor stap gereed worden gemaakt voor een toekomstbestendige en duurzame energievoorziening.

Dit voorstel betreft de fase 1 tot en met 4. Uiteraard helpen we ook graag in fase 5 met bijvoorbeeld collectiviteitsacties rondom isoleren. Er is immers momentum onder de buurtbewoners gecreëerd en het is belangrijk om dit momentum te pakken, en vooral concreet aan de slag te gaan. We weten uit ervaring dat naast de koplopers dan ook de zogenaamde middengroep mee gaat doen.

Opbrengst

Het hele proces is gericht op het opwekken van buurkracht, de kracht van burens die samenwerken in uw gemeente. Het vormen van dit buurtteam en het begeleiden van het schrijven van een gedragen wijkplan geeft toekomstperspectief aan bewoners. In de praktijk zien we dat veel buurtteams de smaak te pakken krijgen en in daaropvolgende maanden en jaren doorgaan met concrete acties.

Deze aanpak levert de gemeente Alphen aan den Rijn het volgende op:

- Eigenaarschap bij bewoners; ze worden serieus genomen en krijgen verantwoordelijkheid voor de energietransitie;
- Een door bewoners gedragen (actie-)wijkplan op weg naar een toekomstbestendige en duurzame energievoorziening dat de weg effent voor effectieve maatregelen in de komende jaren. Er ligt daarmee een helder stappenplan en handelingsperspectief voor bewoners;
- De stille meerderheid wordt geactiveerd om ook in actie te komen;
- Duidelijke rolverdeling tussen alle betrokken partijen, waardoor de gemeente zich kan richten op haar primaire democratische rol en de input van de bewoners hierin mee kan nemen;
- Het buurtteam leert de methodiek van een wijkgerichte aanpak;
- Het succes van het buurtteam is een inspirerend voorbeeld voor andere wijken om ook in actie te komen. Een actief buurtteam draagt bij aan grotere sociale cohesie in de wijk;
- Introductie van de Buurkracht-app met concrete activiteiten en toegang tot het platform Buurkracht Online, waarmee ook nieuwe acties kunnen worden gestart;
- Publicaties in de lokale pers die positief afstralen op de wijk en de gemeente.

Alle activiteiten dragen bij aan het versterken van de verbinding tussen bewoners in de wijk. Een goed geïnformeerde buurt of wijk is een betrokken buurt of wijk:

- Met de periodieke updatekaart (huis-aan-huis) zorgen we dat elke buurtbewoner weet wat er speelt.
- Plaatsnemen in het buurtteam en deelnemen aan buurtteamsessies geeft de meest betrokken bewoners de mogelijkheid om het wijkplan direct mee vorm te geven. De ervaring leert dat binnen een buurtteam vaak werkgroepen worden geformeerd op basis van persoonlijke interesses en kennis, zoals bijvoorbeeld techniek, financiën of communicatie met de buurt. Zo komt ieder tot zijn of haar recht.
- In het bewonerspanel kunnen buurtbewoners laagdrempelig hun mening geven. Bovendien kan het buurtteam op deze manier bij een grotere groep bewoners peilen hoe zij tegen het proces en de alternatieven aankijken. De betrokkenheid in de buurt wordt hiermee vergroot.
- Tijdens de drie buurtbijeenkomsten (fysiek op locatie of in webinar-vorm) worden buurtbewoners door het buurtteam bijgepraat over de voortgang en hun bevindingen, desgewenst ondersteund door een technisch en/of financieel adviseur. Ook kunnen hier vragen worden gesteld. Het buurtteam gaat zo veel als mogelijk langs de deuren om buurtbewoners persoonlijk uit te nodigen voor de buurtbijeenkomsten. Ook hier ondersteunt Buurkracht het buurtteam met een voorbeeldpitch.

Planning en benodigde inzet

Na formele toekenning van de opdracht, start Buurkracht binnen 4 weken met de uitvoering. In een overleg tussen de opdrachtgevers namens de gemeente, de buurtbegeleider en de relatiemanager vindt de aftrap plaats en wordt de planning nader ingevuld. Hierbij worden afspraken gemaakt over het proces, het voortgangsoverleg en de rapportage. Als er al een initiatief / werkgroep energietransitie is gevormd dat de basis vormt voor het buurtteam, dan sluiten deze vrijwilligers aan.

In grove lijnen ziet de planning er als volgt uit:

Actie	Doorlooptijd
Aftrap gemeente & Buurkracht	2 uur
Opstartfase	1-2 maanden
Introductie in de buurt en teamvorming	1-2 maanden
Tussenevaluatie	1 uur
Meedenken met de buurt	2-3 maanden
Activeren van de buurt	2-3 maanden
Evaluatie gemeente & Buurkracht	2 uur

Inzet van Buurkracht:

- Buurkracht vervult de rol van buurtbegeleider richting de buurt. Hierbij hoort het mobiliseren en activeren van initiatiefnemers, het vormen van een buurtteam en het begeleiden van dit team tijdens het schrijven van het wijkplan;
- Buurkracht zet haar expertise in om buurtbewoners mee te nemen in het plan en te enthousiasmeren;
- Een duidelijk en vooral voorspelbaar proces zorgt ervoor dat het buurtteam, de bewoners, de gemeente en andere stakeholders weten wat ze kunnen verwachten. Voor de vrijwilligers in het buurtteam is dit cruciaal, maar ook voor andere buurtbewoners. Bovendien zorgt dit voor procedurele rechtvaardigheid en het gevoel bij bewoners dat ze serieus worden genomen. Essentieel voor de legitimiteit van zowel het buurtteam als het draagvlak voor het plan op weg naar een toekomstbestendige en duurzame energievoorziening.
- Het buurtteam maakt gratis gebruik van de communicatiemiddelen die beschikbaar zijn in de buurkrachtwinkel om alle activiteiten bekend te maken in de wijk;
- Gebruik van de Buurkracht-app in de wijk en het platform Buurkracht Online;
- Voor de drie bijeenkomsten regelt Buurkracht zaalhuur met koffie en thee.

Inzet gemeente Alphen aan den Rijn:

- Een projectleider als aanspreekpunt voor het buurtteam met mandaat om beslissingen te nemen en externe partijen in te huren. Inzet is afhankelijk van de keuze van de gemeente om op meer of minder afstand het buurtteam te volgen;
- Frequente afstemming met Buurkracht, en op gezette momenten met Buurkracht en het buurtteam samen, afhankelijk van de behoefte van de gemeente;
- Deelt informatie over bestaande initiatieven om het formeren van een buurtteam te versnellen. Huurt op verzoek van het buurtteam onafhankelijke experts in die adviseren over mogelijke technische oplossingen en de financiële haalbaarheid; Inzet van gemeentelijke communicatiemiddelen om de communicatie in de wijk te ondersteunen.

Bijlage 1 (bron Gemeente Alphen aan den Rijn)

Het betreft hier een gebied van **3689** wooneenheden.

Waarom op korte termijn onderzoeken?

Dit is de buurt met de hoogste score in de multicriteria-analyse. Er doen zich dan ook een aantal transformatietrajecten en werkzaamheden in de openbare ruimte voor in de komende tien jaar (bijv. transformatie Ashram College) en er zijn enkele nieuwbouwprojecten voorzien in de directe omgeving.

Het draagvlak voor de warmtetransitie en de sociale cohesie is bovendien hoger dan in de rest van Alphen aan den Rijn. Er zijn twee actieve en gemotiveerde buurtverenigingen, bewonersvereniging Wielingen (<http://www.wielingen.com/>) en platform LOHW (<https://lohw20.nl/>). 85% van de inwoners voelt zich medeverantwoordelijk voor leefbaarheid in heel Ridderveld¹.

Verder staan er veel dezelfde woningen (blokken rijhuizen, hoogbouw uit zelfde bouwperiode), is er veel hoogbouw en zijn er veel VvE's. Ook is het aardgasnet er bijna afgeschreven. De verwachte kosten² in Ridderveld-West zijn dan ook lager dan in de andere verkenningengebieden.

Aandachtspunten

Aandachtspunt is het lage corporatiebezit in deze buurt: 17%. De buurtinitiatieven en de gemeente zullen cruciale rollen spelen in de ontwikkeling van een buurtoplossing. Verder is het rijtje woningen in het Zuiden van Ridderveld-West, direct aan de oude Rijn, slecht geïsoleerd.

Welke oplossingsrichting?

Warmtenet op midden- of lage temperatuur met als warmtebron aquathermie (Oude Rijn) en/of zonthermie.

---

¹ Bron: I&O Research

² Zie technisch-economische analyse in bijlage I